

PROJEKT NAZDRAVJE se zaključuje – SPOROČILO ZA MEDIJE

Naslov projekta: Potenciali prebivalcev in institucij Pomurja v zmanjševanju zdravstvenih in socialnih neenakosti starejših v lokalnih okoljih. NAZDRAVJE je le okrajšava oz. akronim projekta. Nosilec projekta je Center za zdravje in razvoj Murska Sobota, ki je koordiniral delo naslednjih partnerjev:

Inštitut Emonicum, zavod za aktivno in zdravo staranje, Ljubljana;

Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS), Ljubljana;

Inštitut za trajnostni razvoj lokalnih skupnosti, Ljutomer;

Občina Razkrižje;

DOSOR, dom starejših občanov d.o.o. Radenci in iz Norveške

KUN / Center za enake možnosti / iz mesta Steinkjer, pokrajine Nord-Trøndelag na severu Trondheimskega zaliva.

IZHODIŠČE

Dne 1. 7. 2015 je bilo v Sloveniji 2.064.632 prebivalcev, od tega starejših **od 65 let kar 18,2 %**. V naši državi se iz leta v leto povečuje število starejših. Starostna struktura nad 65 let se bo v naslednjih letih še povečevala, na kar pa naša država ni v celoti pripravljena z različnimi oblikami pomoči predvsem na domu in delno tudi v inštitucijah. V Pomurju živi skupaj 118.573 občanov in to v 27 občinah in štirih upravnih enotah. Število starejših **od 65 let je 22.741, kar pomeni -19,2 %**. **Število prebivalcev 2008 – 121824, 2015 – 116434 - 4,43% manj.**

Leta 2012 smo znotraj Regijske akcijske skupine za vlaganje v zdravje in razvoj RAS MURA v okviru načrtovanja regionalnega razvojnega načrtovanja za obdobje 2014 – 2020 identificirali določene izzive, s katerimi se bomo soočali v prihodnjih desetletjih zaradi demografskih sprememb. Govorim o staranju naše populacije, torej direktno o starejših.

Projekt nagovarja neenakosti v zdravju, ki nastajajo ali se povečujejo zaradi razlik v socioekonomskem statusu in neprilagojenosti sistema ter ljudi na daljše trajanje življenja. Z zmanjševanjem števila prebivalstva se v tem projektu nismo ukvarjali!

Projekt naslavlja **tri izzive**, ki izhajajo iz podaljšanega trajanja življenja prebivalcev SLO:

- nepripravljenost na upokožitev ali življenje v starosti,
 - nepovezanost sektorjev, ki skrbijo za starejše, in starejših samih ter premajhna odzivnost oz. vključenost starejših v programe aktivnega staranja,
 - preveliko breme in premajhna usposobljenost neformalnih oskrbovalcev starejših na domu.
- Vsi trije izzivi na dolgi rok povzročajo neenakosti v zdravju med starejšimi samimi in starejšimi ter ostalo populacijo.

Cilj projekta je bil zmanjšati razlike med uporabniki, specifično pa razviti programe za pripravo na starost, vzpostaviti med-sektorsko podporno mrežo za skrb za starejše in njihovo vključenost in zmanjšati razlike v kakovosti domače oskrbe v primerjavi z institucionalno oskrbo in s tem med uporabniki.

1. PODALJŠANA STAROST

- Zastavljene cilje smo dosegli z izvedbo sledečih aktivnosti: izvedba raziskave, izobraževalna usposabljanja širiteljev - v sodelovanju z lokalnimi deležniki.
- SAMOUKI, ZARADI NEPOZNAVANJA PROCESOV STARANJA POGLABLJAMO SOCIALNE IN ZDRAVSTVENE RAZLIKE – **Informacije o rezultatih** bo podal dr. Božidar Voljč

2. VKLJUČENOST STAREJŠIH V PROGRAME AKTIVNEGA STARANJA, POUKAREN NA SOCIALNO IZKLJUČENIH.

- **RAZISKAVA VZROKOV ZA PREMAJHNO VKLJUČEVANJE SOCIALNO IZKLJUČENIH STAREJŠIH V POMURJU V PROGRAME AKTIVNEGA STARANJA**

Z anketami smo ugotavljali dejansko stanje med upokojenci, predvsem njihove potrebe po pomoči in katere vrednote so jim, za starost v sicer prijaznem okolju najpomembnejše. **Na podlagi treh raziskav bodo predstavljeni strateški cilji nadaljnega delovanja na tem področju.** Predvsem je to pomembno zato, ker je v Pomurju 38% upokojencev mlajših od 65 let!!.

- **USPOSABLJANJE UPOKOJENIH STROKOVNJAKOV – PROSTO-VOLJCEV**
Z izobraževanjem izobraževalcev-starejših strokovnjakov; izobraževanjem organizatorjev aktivnega staranja na področju športno-rekreativnih in kulturnih dejavnosti po društvih, tako DU kakor tudi drugih društvih, kjer so nosilci aktivnosti predvsem upokojeni strokovnjaki. Ustvarili smo **bazo prostovoljcev in bazo potreb po pomoči ter bazo akterjev, ki nudijo pomoč starejšim - informacijo o rezultatih** bo podala ga. Vijola Bertalanič, predsednica Pomurske zveze DU Murska sobota. Z izvedbo **4 pilotnih projektov** na področju UE Ljutomer smo zmanjšali neenakost na področju dostopnosti do storitev - zdravstva in sociale. **Informacije bo podala** – vodja projekta ZDUS Amalija Šiftar.
- **MREŽA 65+** Z vzpostavitvijo Mreže 65+ smo izboljšali dostopnost do informacij, programov in storitev starejšim na podeželju in s tem prispevali k zmanjševanju neenakosti v primerjavi s starejšimi prebivalci v urbanih centrih. V sodelovanju s Klubi 65+, ki so bili organizirani v posameznih lokalnih skupnostih, se preko Mreže 65+ koordinirajo in izvajajo preventivni zdravstveni, socialni in drugi programi za starejše v njihovih lokalnih okoljih. Za večjo dostopnost do programov in storitev je bil vzpostavljen tudi Info telefon Klub 65+, ki preko koordinatorske mreže informira o preventivnih zdravstvenih in socialnih programih ter aktivnostih mreže, ki se izvajajo v lokalnih klubih ter informiranje o različnih storitvah, ki jih izvajajo posamezni člani mreže. **Informacije bosta podala:** Klaus Dieter Požgan, direktor TRS in župan občine Razkrižje g. Stanko Ivanušič.

3. ORGANIZACIJA CELOVITE POMOČI STAREJŠIM (BOLNIM, INVALIDNIM TER NJIHOVIM SVOJCEM) NA DOMU

Na podlagi analize smo ugotovili, da imajo občine močno **povečane stroške za pokritje institucionalnega varstva in financiranje pomoči na domu**. Naj povem samo en primer

večje Pomurske občine: za institucionalno varstvo so se stroški od leta 2005 dvignili za 109% pri 19% povečanju oseb; pomoč na domu se je stroškovno povišala za 60% pri 23% povečanju števila oseb prejemnikov nege. Ne govorimo o 1000 eur temveč o več sto tisoč eurih in tendenca eksponentno narašča. Ukrepi, ki smo jih izvajali so:

- **RAZISKAVA O POTREBAH STAREJŠIH S KRONIČNO BOLEZNIJO, BOLNIH IN INVALIDNIH STAREJŠIH NAD 69 LET in OBSTOJEČA PONUDBA STORITEV ZASEBNEGA IN JAVNEGA SEKTORJA Vzorec čez 2000 starejših, kakor tudi baza potreb po pomoči in izvajalcev storitev na terenu. Informacijo bosta podali:** dr. Mateja Kožuh Novak, avtorica dela projekta, ki ga je izvajal ZDUS in Vijola Bertalanič, predsednica Pomurske pokrajinske zveze društev upokoencev in nosilka projekta v regiji.
- **NEFORMALNI OSKRBOVALCI** Osebe, ki negujejo starejše na domu (laični ali neformalni domači oskrbovalci), niso dovolj poučeni in usposobljeni za njihovo kakovostno oskrbo. Družinski razlogi so pogost vzrok napotitve oskrbovancev v nego v negovalno ali bolnišnično ustanovo.
- **MOBILNA REHABILITACIJA IN TELEREHABILITACIJA NA DOMU** Oskrbovanci so v domačih okoljih redkeje deležni zdravstvenih storitev, saj doma skoraj ni možnosti za ustrezno zdravstveno in socialno oskrbo ter rehabilitacijo. Za reševanje problematike smo **razvili in testirali pilotni model** zdravstvene in socialne oskrbe, ki bo omogočal čim daljše bivanje v domačem okolju in izboljšali kakovost ter ponudbo oskrbe, zdravstvene nege in socialnih storitev na področju skrbi za starejše na njihovem domu. Za ta namen bomo **usposobili in strokovno podprli neformalne in formalne oskrbovalce iz različnih sektorjev** in s tem zmanjšali razlike v kakovosti oskrbe in zdravstvenega nadzora med starejšimi, ki bivajo doma ter starejšimi v institucionalnem varstvu. Za izboljšanje možnost rehabilitacije na domu smo **pilotno vzpostavili mobilni multidisciplinarni rehabilitacijski tim in testirali mobilno rehabilitacijsko službo na domu. Informacijo bo podala:** ga. Mateja Hauser, direktorica DOSOR.

Spoštovane novinarke in novinarji.

Podrobne rezultate boste izvedeli in dobili na srečanju.

Za udeležbo se vam že vnaprej zahvaljujemo in se resnično veselimo srečanja z vami.

Za informacije se prosim obrnite na vodjo projekta s strani ZDUS go. Amalijo Šiftar:

amalija.siftar@gmail.com.

Z lepimi pozdravi,
Amalija Šiftar,
vodja projekta ZDUS.